

Les regions sanitàries Lleida i Alt Pirineu i Aran i l'AECC animen la població a participar en la prova de detecció precoç de càncer de còlon i recte

Amb motiu del **Dia Mundial per a la prevenció del Càncer de Còlon**, que cada any es commemora el 31 de març, l'**AECC-Catalunya contra el Càncer de Lleida** i el **Programa de detecció precoç de càncer de còlon i recte (PDPCCR) del Departament de Salut a Lleida i a l'Alt Pirineu i Aran** realitzen accions d'informació i sensibilització de manera simultània a diferents punts de la demarcació de Lleida i del Pirineu, els dies 28 i 29 de març. La campanya porta per lema **“Contra el Càncer de Còlon asseu-te”** i pretén millorar l'adherència a la prova de detecció precoç de càncer de còlon i recte que realitza el Departament de Salut a homes i dones d'entre 50 i 69 anys, sense patologia excoent, amb un senzill test de detecció de sang oculta en femta.

“Cal recordar que les regions sanitàries Lleida i Alt Pirineu i Aran fa anys que treballen en la prevenció d'aquesta malaltia i ja han desplegat al 100% el programa de cribratge de càncer de còlon i recte, donant cobertura a tota la població diana del territori”, ha explicat la coordinadora del PDPCCR a la Regió Sanitària Lleida, **Montse Llorens**.

Participar regularment en el PDPCCR redueix un 17% les probabilitats de patir un càncer de còlon i recte, i la taxa de positivitat se situa al voltant del 6% de les persones cribrades. La participació en el programa és gratuïta, encara que s'hagin de fer exploracions addicionals.

Donat que aquest càncer és asimptomàtic fins que està molt avançat, és molt important la participació en aquest tipus de programes de detecció precoç. A més, la prova de detecció de sang oculta en femta és l'única que ha demostrat la seva eficàcia en assaigs controlats aleatoritzats.

“Que la població conegui aquesta informació és clau perquè es mobilitzi a participar en els programes de cribratge”, apunta la gerent de l'AECC-Catalunya contra el Càncer de Lleida, **Eva Figuera**.

Una alimentació variada, rica en fibra, amb un increment de fruites i verdures, i la pràctica habitual d'activitat física moderada són dos factors que ajuden a disminuir el risc de patir aquest tipus de càncer. Per contra, el sobrepès i l'obesitat, el tabaquisme i el consum excessiu d'alcohol són factors de risc per patir la malaltia.

Programa de detecció precoç de càncer de còlon i recte a la Regió Sanitària Lleida

Des del 2010 fins al 2018 el PDPCCR a la Regió Sanitària (RS) Lleida ha ajudat a detectar de manera precoç 267 càncers de còlon i recte invasius, la majoria d'ells en estadis precoços.

La RS Lleida va iniciar a finals del 2010 el PDPCCR amb una prova pilot en les àrees bàsiques de salut rurals i a finals de 2015 es va completar el desplegament a

tota la RS, incloent-hi les ABS urbanes, que representen el 70% de la població diana, sent la primera de les regions sanitàries de Catalunya que completaven el desplegament. Actualment el programa dona cobertura a tota la població diana del territori.

Del 2010 al 2018 la RS Lleida ha enviat 207.431 invitacions a homes i dones d'entre 50 i 69 anys per participar en el PDPCCR, dels quals s'han fet la prova de detecció de sang oculta en femta 115.726 persones.

La participació global a la RS Lleida supera el 50%, arribant en algunes ABS rurals al 60% i en les ABS urbanes s'apropa al 48%.

Per participar en el PDPCCR, els pacients reben una carta individualitzada indicant que han de passar pel seu CAP o consultori local a recollir el kit de detecció de sang oculta en femta. Allí els usuaris reben les indicacions oportunes per part del personal dels centres per fer una correcta recollida de la mostra. És fonamental la implicació dels equips d'atenció primària per resoldre els possibles dubtes tant envers la participació com en cas de tenir resultat positiu i haver de fer estudis addicionals, per la qual cosa els professionals de totes les ABS reben formació específica des del PDPCCR.

Un cop analitzats els resultats, l'Hospital Universitari de Santa Maria de Lleida és l'encarregat de dur a terme la Consulta de la Unitat de Cribratge (CUC) i les corresponents colonoscòpies.

Des de l'inici del PDPCCR a la RS Lleida s'han realitzat 6.489 colonoscòpies, de les quals el 90% han estat terapèutiques, és a dir, en el moment de fer la prova s'ha extirpat la lesió i el pacient no ha de fer cap altra teràpia o tractament. Totes les colonoscòpies es fan amb sedació amb la qual cosa el participant no experimenta cap molèstia.

Des del 2010 a la RS Lleida s'han diagnosticat amb el PDPCCR 267 càncers invasius, la majoria en estadis precoços; 275 càncers in situ, classificats com Adenoma de Risc Intermedi (ARI) o Adenomes d'Alt Risc (AAR) segons l'*European Guidelines for quality assurance in colorectal cancer screening and diagnosis (2011)*; 907 Adenomes d'Alt Risc; 1.536 Adenomes de Risc Intermedi, i 1.345 Adenomes de Baix Risc, mentre que 2.397 han resultat sense lesió neoplàsica.

La taxa de detecció d'adenocarcinoma invasiu de la RS Lleida se situa en el 2,3‰, amb taxes de detecció més altres en les primeres rondes i sempre assolint els criteris de qualitat recomanats pel Pla Director d'Oncologia que el situa en el 2‰.

Ahora, el 14% de pacients als quals se'ls ha fet colonoscòpia han estat diagnosticats d'Adenoma d'Alt Risc considerada la lesió premaligna per excel·lència, que si no hagués estat extirpada, el 10% pot evolucionar a adenocarcinoma invasiu.

Els pacients que la colonoscòpia ha tingut el resultat d'Adenoma de Risc Intermedi se sotmetran a un nou control al cap de tres anys, els pacients que han estat diagnosticats d'Adenoma d'Alt Risc, considerada lesió premaligna, seran invitats a fer-se una nova exploració al cap d'un any, mentre que els pacients amb Adenoma

de Baix Risc tornaran a ser convidats a fer-se la prova de detecció de sang oculta en femta al cap de dos anys.

Programa de detecció precoç de càncer de còlon i recte a la Regió Sanitària Alt Pirineu i Aran

L'any 2013 es va iniciar la implantació del PDPCCR a la RS Alt Pirineu i Aran de manera gradual a les diferents Unitats territorials (Pallars i Alta Ribagorça, Aran, Alt Urgell i Cerdanya) i actualment el programa dona cobertura a tota la població diana del territori. Des dels seus inicis, el PDPCCR ha ajudat a diagnosticar 34 càncers de còlon i recte invasius a la RS.

Per participar en el PDPCCR, les persones que formen part de la població diana (un cop fetes les exclusions d'aquelles persones que segons els criteris definits pel Programa no podran participar) reben inicialment una carta de presentació del Programa i una trucada informativa que fomenta la seva participació. Un cop realitzada aquesta fase, se'ls envia a casa la carta d'invitació a participar en el programa juntament amb el kit de detecció de sang oculta en femta. Els participants poden retornar el kit amb la mostra al seu centre d'atenció primària (CAP), consultori mèdic local o a les oficines de farmàcia, que col·laboren amb la RS Alt Pirineu i Aran en la recollida dels kits.

Des dels CAP se centralitza l'enviament de les mostres als corresponents laboratoris dels hospitals de referència de la RS, on s'analitzen els resultats, es duu a terme la Consulta de la Unitat de Cribratge i les corresponents colonoscòpies.

Des de l'inici del PDPCCR a la RS Alt Pirineu i Aran s'han realitzat 781 colonoscòpies, de les quals 628 han estat terapèutiques, és a dir, en el moment de fer la prova s'ha extirpat la lesió. Totes les colonoscòpies es fan amb sedació amb la qual cosa el participant no experimenta cap molèstia.

Des del 2013 a la RS Alt Pirineu i Aran s'han diagnosticat amb el PDPCCR 34 càncers invasius; 148 Adenomes d'Alt Risc; 215 Adenomes de Risc Intermedi; 200 Adenomes de Baix Risc; 29 Pòlips Hiperplàstics; 2 Poliposi, mentre que 153 han resultat sense lesió.

Ahora, el 18% de participants als quals se'ls ha fet colonoscòpia han estat diagnosticats d'Adenoma d'Alt Risc considerada la lesió premaligna per excel·lència, que si no hagués estat extirpada, el 10% pot evolucionar a adenocarcinoma invasiu.

La població diana a l'Alt Pirineu i Aran és de 17.756 persones (RCA 2018) i un cop fetes les exclusions, segons els criteris que marca el Programa, la població elegible es convida a participar durant dos anys en el PDPCCR. La participació al 2018 va ser del 76%.

Dades sobre el càncer de còlon i recte

El càncer colorectal és el més freqüentment diagnosticat a la població espanyola, però també és superable en el 90% dels casos en els quals es detecta a temps per mitjà d'una senzilla prova de detecció de sang oculta en femta, capaç de detectar el tumor en les seves etapes inicials o les lesions premalignes que l'origen.

El càncer de còlon i recte és la segona causa de mort a Catalunya, tant en dones (4,3%) com en homes (13,42%) i s'ha demostrat que el diagnòstic precoç redueix la mortalitat en un 17%.

El càncer colorectal és el càncer més freqüent en la població si es consideren els dos sexes. **És el segon tumor més freqüent en les dones, després del de mama, i també el segon en els homes, per darrere del de pròstata i per davant dels de pulmó i bufeta.** La seva freqüència augmenta amb l'edat i la majoria dels casos se solen donar per sobre dels 50 anys.